

Miljarden voor het verkeer? Nee, het gaat om huizen. In de Randstad.

Door [Menno Tamminga](#) - 23 november 2022

Geplaatst in [Bouw](#) - [RutteVier](#)

Geld moet rollen. Maar waar rolt het naartoe? Naar de Randstad.

Vorige week kondigden de ministers Mark Harbers (Infrastructuur en Waterstaat, VVD), staatssecretaris Vivianne Heijnen (ook Infra en Water, CDA) en minister Hugo de Jonge (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, CDA) de winnaars aan van een lobby voor 7,5 miljard euro overheidsgeld. De miljarden komen uit het zogeheten mobiliteitsfonds, een potje voor investeringen in spoor-, autowegen- en fietsverbindingen.

Mobiliteit? Gaat minister De Jonge van bouwen en wonen daar ook al over? Het antwoord komt verderop.

De winnaars vierden feest. Van Arnhem tot Winterswijk staken wethouders en gedeputeerden de vlag uit. De Rijksoverheid steekt 75 miljoen euro in de zogeheten RegioExpres, een nieuwe, snellere treinverbinding tussen Winterwijk, Doetinchem en Arnhem.

De rijksbijdrage is 1 procent van het budget dat de ministers en de staatssecretaris te vergeven hadden uit het mobiliteitsfonds.

Nee, dan Amsterdam en Schiphol. De Rijksoverheid trekt maar liefst ruim 4 miljard euro uit voor nieuwe en verbeterde verbindingen tussen Amsterdam, Schiphol en Hoofddorp, inclusief doortrekken van de Amsterdamse Noord-Zuidlijn. Dat is samen meer dan de helft van de beschikbare 7,5 miljard euro.

Miljarden voor het verkeer? Nee, het gaat om huizen. In de Randstad.

De regio betaalt meer

Maar waar de lokale overheden in de Achterhoek de helft van de benodigde financiering voor hun Expres op tafel leggen, doen de lokale overheden in en om Schiphol maar een kwart. Een kwart? Zijn Amsterdam en de Haarlemmermeer in weerwil van hun economische groei, hun luchthaven, de glanzende Zuid-As en bedrijvenparken afgedegen naar de status van armlastige regio's? Of kiezen politici in Den Haag en hun ambtenaren vanzelfsprekend voor de lobby van de bureaus en staan de goedwillende bestuurders in de Achterhoek bij voorbaat letterlijk op achterstand?

Niet alleen de Randstad?

De drie bewindslieden erkennen dat 65 procent van het budget naar de randstad gaat. Dat is natuurlijk wel een cru cijfer voor iedereen die niet in de Randstad woont. Dus zegt staatssecretaris Heijnen in een begeleidend persbericht: 'We kiezen niet alleen voor investeringen in de Randstad, maar juist ook in de regio.'

En dan noemt ze de RegioExpres en de bereikbaarheid van een nieuwe woonwijk in Groningen. Samen goed voor 164 miljoen euro. Dat lijkt me, met misschien enige overdrijving, een bedrag ter grootte van een toekomstige kostenoverschrijding bij het doortrekken van de Noord/Zuidlijn van Amsterdam-Zuid naar Schiphol.

Meer wegen voor meer mensen

Overigens, terzijde, in het persbericht komt ook minister Micky Adriaansens (Economische Zaken en Klimaat, VVD) aan het woord. Een nieuw fenomeen? Een gastoptreden in de goed nieuws show van een collega? Adriaansens ondertekent namelijk niet de brief van 7,5 miljard aan de Tweede Kamer. Minister De Jonge wél. Wat doet zijn naam onder een Kamerbrief over mobiliteit? Hij is minister van ruimtelijke ordening, maar dat lijkt in deze brief geen rol te spelen. Wat is het wel?

Hij tekent mee vanwege de woningbouw. Want de 7,5 miljard euro heeft één primair doel: meer woningen bouwen voor meer mensen. Mobiliteit is in Den Haag de optelsom geworden van spoorbielzen, asfalt en fietsenstallingen die ten dienste staan van projectontwikkelaars die de extra woningen bouwen voor gemeenten zodat zij daar de extra inwoners kunnen huisvesten. Dat is in de Randstad, dus.

De beleidsmakers kijken in hun achteruitkijkspiegel en zien steeds meer bevolkingsgroei (arbeidsmigranten, studenten, asielzoekers, nareizigers, Oekraïnevluchtelingen) en komen de groei tegemoet in plaats van te denken: hoeveel groei is eigenlijk haalbaar en houdbaar?

Miljarden voor het verkeer? Nee, het gaat om huizen. In de Randstad.

En het ongenoegen?

Het speerpunt van het mobiliteitsbeleid, bouwen in de Randstad, laat meteen zien dat de bereikbaarheid buiten de Randstad geen hoge ogen scoort in het kabinet RutteVier. Dat is jammer. Want niet alleen wonen daar ook burgers en kiezers, het zijn ook de mensen die steeds duidelijker hun ongenoegen ventileren over de verschillen in maatschappelijke voorzieningen tussen hun wereld en de Randstad.

De afstand tot ziekenhuizen en scholen wordt groter, concludeerde hoogleraar (Global en local governance, Rijksuniversiteit Groningen) en VVD-senator Caspar van den Berg onlangs in de Volkskrant. De aanrijtijden van nooddiensten worden langer, openbaar vervoer verschaalt en burgers stemmen meer op protestpartijen. Ja, kabinet, hoe zou dat komen? Lees er de 'Atlas van afgehaakt Nederland' van onderzoekers Josse de Voogd en René Cuperus maar op na. Of 'Blauw wit rood' van Karel Smouter (een oud-collega van mij bij NRC).

Weten de ministers wel van de regio?

Het ongenoegen van afgehaakt Nederland vindt weinig weerklank in het kabinet. Dat is raar, want bij de brief van 7,5 miljard zit ook een onderzoek, van het Planbureau voor de Leefomgeving, dat uitlegt hoe het zit met de bereikbaarheid van (maatschappelijke) voorzieningen. Hoe snel kom je in of vanuit grote en kleinere steden, buitenwijken en dorpen bij werk, gezondheidszorg, onderwijs, winkels en groen?

Antwoord: met de auto in de stad ben je het snelst af, met het openbaar vervoer in landelijk gebied en stadsranden is het behelpen. De inzichten in dit rapport lijken niet aangeslagen bij de ministers en hun ambtenaren.

Woningbouw is alles, bereikbaarheid binnen regio's wordt genegeerd. Tijdwinst, toch een primair doel van verbeterde mobiliteit, komt in het kabinetsverhaal maar één keer voor. Dat is bij bovengenoemde RegioExpres, die de reistijd Winterswijk-Arnhem (65 minuten) met 13 minuten bekort. 'Voor overstappers op een IC-verbinding naar de Randstad loopt de reistijdwinst zelfs op tot 26 minuten', jubelen ministers en staatssecretaris. Want uiteindelijk wil iedereen maar één ding, denkt men in Den Haag: zo snel mogelijk naar de Randstad.

[**Menno Tamminga**](#) publiceert zijn columns over economie, overheidsfinanciën en bedrijfsleven iedere woensdag in Wynia's Week.

Menno is een van de tientallen prominente auteurs van ons online magazine. **De lezers maken Wynia's Week mogelijk.** Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [**HIER**](#). Hartelijk dank!